

школи соціальної реабілітації [4]. У новій редакції Положення про цей тип закладу освіти зазначалося, що загальноосвітня школа соціальної реабілітації має «створити належні умови для життя, навчання та виховання учня, підвищення його загальноосвітнього і культурного рівня, професійної підготовки, розвитку індивідуальних здібностей і нахилів, забезпечити правове виховання та соціальний захист в умовах постійного педагогічного режиму» [1].

Результатом подальшого втілення принципу гуманізації стала відсутність пункту про стягнення у Положенні про школу соціальної реабілітації у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2012 р. А у листопаді того ж року було підписано наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, згідно з яким Положення про дисциплінарну кімнату спеціальної загальноосвітньої школи та спеціального професійного училища для дітей і підлітків, які потребують особливих умов виховання, втратило чинність [2]. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 1993 р. № 859 «Про організацію діяльності спеціальних навчально-виховних закладів для дітей і підлітків, які потребують особливих умов виховання: постанови Кабінету Міністрів України від 11 серпня 1995 р. № 646». База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/646-95-%D0%BF>.
2. Про втрату чинності наказу Міністерства освіти України від 25 серпня 1994 року № 256: наказ Міністерств освіти і науки, молоді та спорту України від 6 листопада 2012 р. № 1249. Там само. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/z1975-12>.
3. Про затвердження Положення про дисциплінарну кімнату спеціальної загальноосвітньої школи та спеціального професійного училища для дітей і підлітків, які потребують особливих умов виховання: наказ Міністерства освіти України від 25 серпня 1994 р. № 256. Там само. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-94>.
4. Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх: Закон України від 24 січня 1995 р. № 20-95-ВР. Там само. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80/ed19950124>.
5. Про організацію діяльності спеціальних навчально-виховних закладів для дітей і підлітків, які потребують особливих умов виховання: постанови Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 1993 р. № 859. Там само. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/859-93-%D0%BF/ed20120202>.

Головко Микола Васильович,

*кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник, доцент,
провідний науковий співробітник
відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти
Інституту педагогіки НАПН України*

МОДЕРНІЗАЦІЯ БАЗОВОГО КУРСУ ФІЗИКИ ТА МЕТОДИКИ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ ЯК УМОВА РОЗБУДОВИ ГІМНАЗІЙНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Одним із пріоритетів Нової української школи, визначеним в концепції її розбудови, є якісна модернізація змісту освіти та його спрямування на формування в учнів ключових компетентностей, які забезпечать їхню успішну самореалізацію. Важливою умовою опанування оновленого змісту освіти як основи для набуття випускниками життєвих компетентностей є нова структура школи [2].

Упродовж 2017–2018 років зроблено важливі практичні кроки у формуванні нового змісту загальної середньої освіти. Розроблено та затверджено Державний стандарт початкової освіти та освітні програми для 1–2 і 3–4 класів. Розпочато роботу над створенням стандарту базової освіти. Згідно із новою редакцією Закону України «Про освіту» здобуття базової освіти мають забезпечувати гімназії — заклади середньої освіти II ступеня. Відповідно, актуалізується проблема модернізації змісту базового курсу фізики та розроблення нових методичних систем його реалізації в гімназії.

Необхідність якісного оновлення змісту природничої освіти загалом та навчання фізики, зокрема, визначається результатами міжнародних та вітчизняних досліджень. Наприклад, моніторингове дослідження стану вітчизняної природничої освіти TIMSS в Україні (2011 р.) показало, що учні найкраще виконують завдан-

ня, орієнтовані на використання знань у стандартних ситуаціях, і гірше — на застосування знань. Таким чином, в опануванні учнями базових курсів природничих предметів наявна тенденція формування репродуктивних знань. При цьому значні труднощі учні відчують під час виконання завдань на порівняння та класифікацію, формулювання оціночних суджень, усвідомлене розуміння природи як цілісної системи. Незначним є такий складник навчальної діяльності як самостійне планування та прийняття рішення щодо реалізації шкільного навчального експерименту, що є надзвичайно важливим для шкільної природничої освіти [1].

Такі висновки підтверджені і результатами аналізу змісту загальної середньої освіти в Україні, виконаного у 2014 році фахівцями Національної академії педагогічних наук України, який показав, зокрема, необхідність посилення компетентнісної спрямованості змісту базового курсу фізики, конкретизації внеску предмету у формування ключових компетентностей учнів, предметних компетентностей з природничих предметів, міжпредметного узгодження навчальних програм з метою формування цілісної наукової картини світу [3].

Упродовж 2015–2017 рр. здійснювалося оновлення базового курсу фізики у напрямі конкретизації вимог до знань та умінь учнів, посилення компетентнісної спрямованості вимог до рівнів навчальних досягнень учнів, зорієнтації методів та форм організації освітнього процесу з фізики на формування предметної та ключових компетентностей учнів, розвантаження змісту через вилучення другорядних елементів, розширення академічної свободи вчителя.

Перспективними напрямками удосконалення змісту базового курсу фізики та методики його реалізації у контексті реформи загальної середньої освіти «Нова українська школа» є конкретизація його внеску у формування ключових компетентностей, що характеризують сформованість у випускників ціннісних і світоглядних орієнтацій. Зокрема, через окреслення таких наскрізних ліній як «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість та фінансова грамотність». А також розроблення сучасних методичних систем компетентісно орієнтованого навчання учнів гімназії. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Головка М.В. Тенденції модернізації змісту шкільної фізичної та астрономічної освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*: збірник наукових праць. Випуск 18. Кам'янець-Подільський, 2015. С. 237–242.
2. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. Київ: МОН України, 2016. 34 с.
3. Про зміст загальної середньої освіти: Науково-аналітична доповідь / за заг. ред. В.Г. Кременя. Київ: НАПН України, 2015. 118 с.

Загородня Алла Анатоліївна,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
провідний науковий співробітник
відділу історії та філософії освіти
Інституту педагогіки НАПН України*

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

В СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ШКОЛАХ 90-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ

В умовах сьогодення українська система шкільної освіти потребує кардинальних змін з одночасним збереженням напрацьованого вітчизняного досвіду профільного навчання. Профільна школа як фундаментальна проблема педагогіки не є чимось новим, натомість має власну світову та вітчизняну історію. Становлення, розвиток і розв'язання цієї проблеми відбувалось поступово: від простих вимог враховувати індивідуальні можливості кожного учня до виділення їх у відповідний дидактичний принцип.

Різноманітні аспекти організації профільного навчання вивчали українські та зарубіжні науковці, а саме: проблемі становлення та розвитку профільної школи присвячені праці Л. Березівської, Н. Бібік, Л. Бондар, Л. Ващенко, Н. Дічек, В. Кизенка, О. Коберника, В. Кузь, О. Локшиної, І. Лікарчук, В. Лугового, В. Майбороди, Ю. Мальованого, О. Корсакової, В. Огнев'юка, Л. Онищук, А. Самодрин, О. Сухомлинської, С. Трубачової, Н. Шиян та ін.; проблеми загальнопедагогічної та загальнодидактичної специфіки профільного навчання знайшли відображення у дослідженнях С. Вольянської,